

מי יגן על הזית שלי?

התנכלויות ערבים ופעילי שמאל
לחקלאים היהודיים ביהודה ושומרון
וטיפול מערכת אכיפת החוק בתופעה

דו"ח
מקיף

יוצא לאור על ידי ארגון זכויות האדם ביש"ע
ת"ד 105 קרית ארבע. דוא"ל: orit1@eretz.org

מבוא והקדשה

א. הפגיעות בחקלאים היהודיים - מאפיינים

1. פגיעות על רקע לאומני

מניתוח הנתונים ניכר בעליל שרוב הפגיעות בחקלאים היהודים מתבצעות על רקע לאומני ולא על רקע פלילי. קרי: מתוך כוונה להזיק לחקלאי היהודי ולדחוק את רגליו, ולא מתוך כוונה להרוויח. מדובר בעיקר **בהצתות, פלישות, חבלות בציוד, והשחתה מכוונת של היבולים החקלאיים**. פעמים רבות עומדת לפורעים הערבים האפשרות לבצע גנבה (ש"שכרה" בצדה) - אך הם מעדיפים לחבל ולהשחית. כך למשל, במספר מקומות בחרו הפורעים לשרוף או לחתוך ולהשחית את צינורות השקיה, למרות שערכם הכספי "מצדיק" בדרך כלל גנבה.

- **אצל יהודה כהן מבת עין נשרפו 900 דונם שטחי מרעה, אורווה, ו-30 עצי דימון.**
- **אצל שלמאי פוזס מעפרה נכרתו ונגדעו שתילים צעירים, הושחתו טונות של יבול לפני הבציר, ונשרפו צינורות ההשקיה.**
- **אצל משה כהן מפני קדם שבגוש עציון נעקרו 500 עצי זית.**
- **אצל מנחם לבני מ"שדה כלב" שבהר חברון נשרפו מעלה מ-100 עצי גודגדן, והוצתו מבנים ומחסנים. בימים בהם נכתב דו"ח זה עקרו מתפרעים ערבים עוד למעלה מ-400 גפנים בחלקה שלו.**

ואלה רק 4 דוגמאות מתוך עשרות שנבחנו לצורך הכנת הדו"ח.

צילום: טימט טולוזא, עזרה כלל

בימים אלה, ימי ראשית החורף בהם יוצא הדו"ח לאור, מופנים באורח קבע הזרקורים אל "מוסקי הזיתים" הערבים: צה"ל והמשטרה נערכים לאפשר להם לבצע את המסיק "עד הזית האחרון", התקשורת נערכת לצלם ולתעד את המסיק ואת העימותים שאולי יתלוו אליו, וארגוני השמאל נערכים להתלוות למוסקים ולהפוך ארוע חקלאי פשוט ועממי לארוע בינלאומי רווי מתח ואלימות. הכל עומדים על זכותו של החקלאי הערבי ביהודה ושומרון להנות מיגיע כפיו ולראות פרי בעמלו, ומתפעלים מהקשר הבלתי אמצעי שלו לקרקע ולגידוליה.

דו"ח זה בא להציג את תמונת-הראי של מוסקי-הזיתים הערבים: את סבלם המתמשך של החקלאים היהודיים באותם אזורים עצמם. חקלאים אלה, המעבדים את אדמתם על פי חוק, סובלים מידי יום התנכלויות חמורות מצד שכניהם הערבים, המגובים ואף מוסתים בידי אותם פעילי שמאל אבירי-זכויות-האזרח-והחקלאי. הנזקים הנגרמים להם נאמדים במאות אלפי שקלים, ואת כאב הלב של חקלאי שיבולו הושחת ונהרס בכוונת זדון - אי אפשר לאמוד כלל. זרועות החוק של מדינת ישראל, הטרודות ועמוסות לעייפה בהגנה על מוסקי-הזיתים הערבים, כמעט ואינן מגנות עליהם, והתקשורת כמעט ואינה מסקרת אותם ואת כאבם.

מגמת הדו"ח שלהלן היא לשפוך מעט אור על המצב האבסורדי שנוצר באזורי יהודה ושומרון, מצב בו באותה יחידת שטח קיימת אפליה כה בוטה באכיפת החוק בין 2 אוכלוסיות: אכיפת-יתר שנועדה לגונן על החקלאי הערבי, בצד תת-אכיפה המפקירה את החקלאי היהודי ואת שדהו.

הדו"ח יוגש לחברי הכנסת, לגורמי התקשורת, ולגורמי הביקורת של מדינת ישראל, מתוך תקווה שיהווה בסיס לביקורת ולשינוי המצב.

במהלך הכנת הדו"ח נחשפנו לגבורתם של החקלאים היהודים ביהודה ושומרון, לנחישותם, למסירותם, לאהבת הארץ המפעמת בהם, ולקשר הטבעי והחי שלהם לאדמה אותה הם מעבדים, ולא יכולנו שלא להתפעל. הדו"ח הזה מוקדש להם בהערכה עצומה.

ב. מעורבות ארגוני השמאל

בחלק גדול מהמקרים ניכרת מעורבות ברורה של ארגוני השמאל, הישראליים והבינלאומיים. מעורבות זו באה לידי ביטוי במספר דרכים:

1. הסתה ו/או ארגון

באירועי התפרעות המוניים, ניתן בדרך כלל לראות ברקע את פעילי השמאל,

עזרא נאווי, פעיל שמאל ועברייני מין, עם הפורעים הנרכים

אשר מהווים גורם מתסיס ומסיתים את המתפרעים הערבים להמשיך במעשי החבלה וההרס. השמות שעלו שוב ושוב היו עזרא נאווי, יונתן פולק, "הרב" אשרמן, יואל מהרשק, וכן ארגונים כמו CPT, ו"בצלם".

2. השתתפות פעילה

לעתים פעילי השמאל משתתפים באופן פעיל בהתפרעויות ובגרימת החבלות והנזקים.

- **למשל: ב־22 באוגוסט 2007, במסגרת מה שהוגדר כ"תהלוכה" של פעילי שמאל ואנרכיסטים עם ערבים - התבצעה התפרעות המונית בכרם של שלומי כהן מנריה, במהלכה נקרו משתתפי ה"תהלוכה" קרוב ל־5,000 שתילי גפן והרסו את מערכת ההשקיה.**
- **ב־17 באוקטובר 2007 נתפס פעיל שמאל מקבוצת "רבנים למען זכויות אדם", יחד עם ערבי תושב השומרון, כשהם מציתים אש במספר מוקדים סביב חוות גלעד בשומרון.**

2. גנבות - מהשדה אל הכפר הסמוך

העובדה שמטרת ישראל אינה נכנסת אל תוך הכפרים הערביים ביהודה ושומרון, מאפשרת לבצע גנבות קלות ופשוטות. למעשה מדובר ב"גן עדן לגנבים": ברגע שהרכוש הגנוב (ציוד חקלאי, יבולים או בעלי חיים) נכנס אל הטריטוריה של הכפר הסמוך - אפסו סיכויי הבעלים לקבלו בחזרה.

התוצאה: תופעה נרחבת ביותר של גנבות, ונזקים בסדר גודל של עשרות ומאות אלפי שקלים לכל חקלאי.

- **כך למשל, במעקב אחר העדר של חוות הר סיני, "הגיעו עם העקבות עד יטה וסמוע - אבל לא נכנסו". הנזק: 50*60 אלף ₪.**
- **העדר של יעקב טליה מהר חברון נגנב כבר 6 פעמים. בכל פעם העקבות הובילו בוודאות ליטה, אך צה"ל והמשטרה נמנעו מכניסה לכפר, בין היתר בשל התנגדות הרשות הפלשתינית. הנזק: מליוני שקלים.**

גם במקרים בהם קיימו החקלאים שנפגעו חקירה עצמאית, שהובילה לאיתור העבריינים הערבים ואף לאיתור הרכוש הגזול - סרבה המשטרה בדרך כלל לבצע כניסה אל הכפרים על מנת להשיב את הגזלה לבעליה.

- **דוגמא בולטת: סיפורו של יהודה כהן מבית עין, שאיתר בכחות עצמו את הסוסים שנגנבו ממנו בתוך העיירה דהריה, אך קיבל את עזרת המשטרה בהוצאתם משם רק כיון שהתרה במשטרה, שבלא סיוע זה יכנס בעצמו ולבדו לדהריה להביא את הסוסים.**

3. גנבות מים

מערכות ההשקיה, המהוות תשתית הכרחית לכל עבודה חקלאית, נפגעות באופן תמידי ושיטתי הן ע"י רועי צאן ערבים אשר חותכים את הצינורות על מנת להשקות את הצאן, והן ע"י חקלאים או תושבים ערבים אשר מתחברים למערכות אלה ונהנים מהמים בלא לשלם.

- **מנחם לבני, החוכר ומעבד כרם ומטע גודגדנים בדרום הר חברון, הגיש עשרות תלונות על גניבת מים וחבלות בקו המים למטעים שלו כאשר הנזק המצטבר מגיע למאות אלפי שקלים.**

3. יעוץ משפטי

במקרים בהם מתפתח עימות בין המתיישבים היהודיים, המנסים להגן על הגידולים שלהם, ובין הפורעים הערבים - מקבלים האחרונים יעוץ וייצוג משפטי מארגונים דוגמת "יש דין" או "בצלם" אשר מארגנים הסעות מוסדרות של "עדים" ו"מתלוננים" ערבים לתחנות המשטרה על מנת להתלונן או למסור עדות, ואף מבצעים מעקב אחר התפתחות תיקי החקירה על מנת להביא לקידום ההליכים הפליליים נגד היהודים המותקפים דווקא. חוקרי משטרה במחוז ש"י ציינו לא אחת כי הידיעה שתיק החקירות נמצא במעקב של ארגוני השמאל משפיעה על אופן קבלת ההחלטות בתיק ועל תוכנו.

- **אתי זר העיד ש"החוקרים בתחנת המשטרה התייעצו בטלפון עם פעילי השמאל".**
- **אחד החקלאים, שניסה להניס את הפולשים הערבים מהמטע שלו, והגיע למשטרה להתלונן נגדם, העיד ש"השוטר אמר לי ש"אכלתי אותה", כי "מאחורי הערבים האלה יש עו"ד של ארגון שמאלני, ואין לי סיכוי נגדו".**

ג. פיצוי על הנזק ממס רכוש

למרות שברור לכל בר דעת, שהנזקים הנגרמים לחקלאים היהודיים ביש"ע הם חלק מהפעילות הטרוריסטית והעויינית כלפי אזרחי ישראל, ומתבצעים על רקע לאומני עויין ולא על רקע פלילי - נכון להיום אין במשטרה מדיניות אחידה באשר לאישור הנדרש לצורך פיצוי על הנזקים מ"מס רכוש". הכלל הנקוט מזה שנים לגבי נזקים הנגרמים לכלי רכב כתוצאה מידוי אבנים בכבישי יהודה ושומרון, ולפיו נזקים כאלה מוכרים כ"נזק כתוצאה מפעולת איבה נגד ישראל" - לא הוחל משום מה על הנזקים החקלאיים.

כתוצאה מכך חקלאים רבים נותרים ללא פיצוי ונאלצים לספוג את ההפסדים.

- **משה זר ממצפה צבאים שבשומרון מעיד, שהגיש למעלה מ־600 תלונות במשטרה, אך "המשטרה טוענת שזו גנבה ולא פח"ע" ולכן אין פיצוי על הנזקים.**

- **יהודה כהן מבת עין מעיד שלא קיבל פיצוי ממס רכוש כי המשטרה לא מוכנה לתת אישור, שהנזק נגרם ע"י ערבים.**
- **יהודה רימס ממחולה העיד, שהחקלאים באזור שלו כבר הפסיקו לבקש את האישורים המשטרתיים עבור מס רכוש, כיון ש"המגעים אתם כליכך מתישים והתוצאות כליכך דלות שזה לא משתלם". הנזקים נאמדים בעשרות אלפי שקלים לשנה לכל חקלאי.**

בנוסף, פעמים רבות חקירה שטחית ותעוד לא מקצועי של הארוע ע"י המשטרה - מעכבים ומונעים את קבלת הפיצוי ממס רכוש. חסרונו של דו"ח מז"פ או דו"ח פעולה של גשש עלולים למנוע את תשלום הפיצויים או לפחות לעכבו עיכוב ניכר. החקלאי הניזוק מוצא את עצמו מתרוצץ בין קציני החקירות של המשטרה ופקידי מס רכוש על מנת להשיג את התעוד והמסמכים שיאפשרו לו לעמוד בדרישותיהם של פקידי המס ולהשיג את הפיצוי המגיע לו.

ד. אכיפת החוק על הפורעים

אל מול מגמות הזדון של הפורעים הערבים, ניתן היה לצפות להתגייסות כל גורמי הבטחון והאכיפה, להגנה על החקלאים המותקפים, ועל שדותיהם ויבוליהם, ולעשיית דין עם כל המתנכלים להם. להלן נסקור את דרכי הטיפול של המשטרה בתופעה:

1. הגעה לזירת הארוע וביצוע מעצרים:

הגעת המשטרה לאזור הארוע מתבצעת בדרך כלל באיחור ניכר, דבר המאפשר לעבריינים ולפורעים להמלט בנקל. אך גם בחלק מהמקרים בהם היתה נוכחות משטרתית תוך כדי האירועים - לא בוצעו מעצרים:

- **שלומי כהן מנריה העיד, כי במהלך ההתפרעות ההמונית של ערבים ופעילי שמאל בכרם שלו ליד נריה, נכחו במקום חיילים ושוטרים,**

שלומי כהן עם שתילי גפן שנעקרו - נריה

גם כאשר החקלאי המתלונן מצביע על חשודים ספציפיים, ואף מביא בפני חוקרי המשטרה ראיות הקושרות את החשודים לביצוע פעולות ההשחתה או הגנבה - גם אז בדרך כלל לא מתבצעת חקירה של אותם חשודים.

- **באוגוסט 2007 איתר מנחם לבני חבלה בצינור המים של "שדה כלב". בבדיקה שערך התגלה, כי מדובר בגנבה מאורגנת, ממוסדת ומקצועית של מים בכמות עצומה: אחד השכנים הערבים התחבר לצינור המים של החלקה החקלאית, והוביל את המים המיועדים לחלקה - הישר לחצר ביתו, שם מילא בהם מיכליות. חוקר משטרה שהוזעק למקום תעד את הממצאים. חודש לאחר מכן פנה לבני למשטרה על מנת לברר את מצב החקירה בתיק. במכתב רשמי של קצין אח"מ מרחב חברון נמסר לו, כי "טרם נחקרו חשודים בגין ביצוע העבירה", כולל החשוד המרכזי בגניבה, בעל הבית שצינורות המים הגנובים הוליכו לביתו. אמנם, קצין החקירות ציין בסוף מכתבו, כי "נושא גניבות המים בכלל, וגניבות המים בחלקת שדה כלב בפרט הועלו כנושא מועדף לטיפול ע"י ממ"ד חברון" - אך מסתבר, שלמרות שמדובר ב"נושא מועדף" - איש מהחשודים לא נחקר!**

אין למשטרת מחוז ש"י מערך מודיעיני המכוון לאיתור עבריינים המתנכלים לחקלאים היהודיים, יחידת הבילוש של המשטרה אינה עוסקת בנושא זה כלל, ומערך המודיעין של השב"כ אינו מופעל על מנת לסייע למשטרה באיתור העבריינים או הרכוש הגנוב. (מן הראוי לציין, ששיתוף פעולה מודיעיני של השב"כ עם משטרת מחוז ש"י מתבצע לעתים קרובות וכהליך שבשגרה, כאשר מדובר בחקירת עבירות שהחשודים בהם הם יהודים. המערך המודיעיני של השב"כ מופעל על מנת לסייע למשטרת מחוז ש"י לאתר ערבים שנפגעו ע"י יהודים על מנת לגבות מהם עדות ותלונה. נוהל זה, שאין לו אח ורע בפעילות המשטרתית במדינת ישראל נקרא "נוהל איתור מתלוננים").

במקרה אחד ויחיד שהתרחש לאחרונה, לאחר ההשחתה החוזרת ונשנית של הכרמים של שלומי כהן בנריה, התקבלה החלטה להפעיל את המערך המודיעיני של השב"כ. החלטה זו הניבה, כצפוי, תוצאות בדמות מעצרים של הפעילים המרכזיים בקרב הפורעים הערבים, ויש בה כדי ללמד על היכולת להגיע לתוצאות דומות גם במקרים אחרים.

אשר צפו בערבים עוקרים אלפי שתילי-גפן, אך "לא עשו כלום כדי לעצור בעדם, או לעצור אותם".

הכוח המשטרתני המגיע לאירועים אלה שונה באופן מהותי בהרכבו מהכוח המשטרתני המגיע לאירועים בהם יש חשש לפגיעה בחקלאות ערבית:

- הכח אינו כולל שוטרי יס"מ, המיומנים בביצוע מעצרים הכרוכים בשימוש בכח
- הכח אינו כולל רכבי-מעצר (זינזאנות)
- הכח אינו כולל צלמים, שתפקידם לתעד את המתפרעים על מנת לזמן לחקירה או לעצור אותם לאחר זמן בבתיהם

גם במקרים בהם נלכדו הגנבים או הפורעים על ידי החקלאים היהודיים עצמם - הם שוחררו ע"י המשטרה בנימוקים שונים: העדר ראיות הקושרות אותם לארוע, חשש מ"התלקחות" בעקבות המעצר, או מה שהוגדר כ"הנחיה מגבוה".

- **כך למשל העיד יוחנן שרת מחוות מגן דוד בדרום הר חברון, כי לאחר שהוצתה חממה ובה גידולים ניסוניים נדירים "המשטרה טענה שמכיוון שלא הגיע בזמן הארוע זיהוי פלילי - אין לה מה לחקור. אני הצבעתי על חשוד ערבי - אבל הוא לא נחקר."**
- **איתי זר מחוות גלעד העיד: "באחת הגנבות רדפנו אחרי נערים ערבים ותפסנו אחד מהם. המ"פ לקח את הגנב למשטרת קדום, אך שם שחררו אותו בלי לחקור."**

2. חקירה ואיתור העבריינים

תיק החקירה המשטרתני המתייחס לארוע פגיעה בחקלאי יהודי ביהודה ושומרון מכיל בדרך כלל מסמכים ספורים בלבד: מסמך התלונה של החקלאי, מסמכי תעוד הפגיעה ואישור למס רכוש (לא בכל המקרים!), והחלטה על סגירת התיק בעילה של "עברייין לא נודע". על פי רוב לא ניתן למצוא בתיקים אלה מסמכים נוספים, משום שלמעשה שום פעולת חקירה אינה מתבצעת.

המשטרה אינה מבצעת סיורים, מעקבים או חיפושים שתכליתם איתור העבריינים ו/או הרכוש הגנוב. במקרים הבודדים בהם מתבצעת פעילות חקירתית, כגון: בדיקת עקבות על ידי גשש - היא נבלמת על גבול הכפר הערבי, וממילא היא חסרת תועלת.

לעומת זאת, לא ננקטו שום צעדי מניעה כלפי האוכלוסיה הערבית. גם כאשר היה בידי המשטרה מידע מוקדם על כוונת הפורעים.

- **שלומי כהן, בעל הכרם בנריה, העיד כי "העברתי לצבא התראה מסודרת 12 שעות מראש, אך הם לא מצאו לנכון למנוע מתהלוכה של כ־100 ערבים ופעילי שמאל להגיע אל הכרם ולחבל בו".**

גפנים שהושחתו - שדה כלב

- **מנחם לבני העיד, כי בשבוע בו חל יום השנה למות ערפאת ימ"ש, יום העצמאות הפלשתיני, היתה אתראה כללית להתפרעויות צפויות, אך בכל זאת לא הוצבה בסמוך ל"שדה כלב" נוכחות משטרתית שתמנע מהפורעים לבצע את זממם. כח משטרתית שהגיע למקום לאחר פרוץ ההתפרעויות - עזב את השטח למרות שהיה ברור שעם הסתלקותו - יחזרו הפורעים לחבל בחלקה. רק לאחר יומיים רצופים של התפרעויות וגרימת נזקים לחלקה, החלה המשטרה לבצע מעצרים בשטח וחיפושים בבתי החשודים.**

בשום מקרה לא הוגבלה מראש תנועתם של ערבים באזורים הסמוכים לגידולים החקלאיים של היהודים - צעד המתבצע מידי שנה כלפי יהודים ששירות הבטחון חושד כי הם מתכוונים לפגוע במוסקי־הזיתים הערבים.

3. סגירת תיקים והעמדה לדין

כאמור, רוב התיקים המשטרתיים שנפתחים עקב הפגיעות בחקלאים היהודיים נסגרים בעילה של "עבריין לא נודע". אך גם אותם תיקים בודדים בהם מתבצעים מעצרים - נסגרים בדרך כלל, בעילה של "חוסר ראיות", וזאת כיון שהמשטרה אינה מבצעת פעולות חקירה אלמנטריות שיכולות לעבות את המסד העובדתי של התיק. פעולות חקירתיות נורמטיביות כמו: איתור עדים מקרב האוכלוסיה הערבית, בדיקות מז"פ (טביעות אצבע ובדיקות ד.נ.א.), ומעקב מודיעיני - אינן מתבצעות כלל בתיקים אלה, וממילא התוצאה הסופית היא סגירתם בעילה של "חוסר ראיות".

מהנתונים שאספנו עולה גם, שחלק מתיקי החקירה בהם נעצרו כבר חשודים, נסגרו גם מהעילה של "העדר עניין לציבור". כאשר מדובר בנזקים חקלאיים שנאמדים בעשרות ומאות אלפי שקלים - השימוש במינוח של "העדר עניין לציבור" הוא בבחינת עלבון לחקלאי, ובזיון למערכת אכיפת החוק. לעתים, מתפתחת החקירה בתיקים אלה באופן בלתי צפוי, כאשר מחבלים ערבים הנלכדים בשל פעילות חבלנית עויינת, מגלים במהלך חקירתם כי היו שותפים גם להתנכלויות לחקלאים היהודיים. במקרים אלה, כתב האיטום נגדם יכול גם את העבירות שבוצעו כלפי החקלאי. לכאורה, עצם העובדה, שאותם מחבלים המעורבים בפעילות חבלנית עויינת הם גם אלה המתנכלים לחקלאים היהודיים - די בה כדי ללמד כאלף עדים על מגמת הזדון הלאומנית מאחורי התנכלויות אלה, ועל הצורך להעריך למניעתן ולהגנה על החקלאים מפניהן. אך מהסקירה דלעיל ניכר, שהכרה זו טרם הבשילה אצל גורמי הבטחון והחוק ביהודה ושומרון.

4. מניעה

עקב המאמצים המעטים והמשאבים הדלים המושקעים בחקירת אירועים אלה, והעדר כל הצלחה וכל סיכוי להצלחה בחקירתם - נוקטת המשטרה לעתים צעדים מנהלתיים לצורך מניעתם. אלא שבאופן אבסורדי, צעדים אלה (כגון: הרחקה מהאזור באמצעות צווים) ננקטים דוקא כלפי...החקלאים היהודים עצמם, ולא כלפי הפורעים הערבים!

- **כך למשל, יהודה כהן מבת עין הורחק משדות המרעה שלו, בהם הוא מחזיק כחוק, על מנת למנוע "חיכוך" בינו ובין הערבים שהתנכלו לו.**

5. עויינות בסיסית

החקלאים מתלוננים על עויינות בסיסית מצד חוקרי המשטרה, אשר רבים מהם מתייחסים אליהם כאל "פורעי חוק", למרות שהם מעבדים חלקות אדמה שנרכשו על ידם בכסף מלא, או נמסרו להם לעיבוד כדת וכדין. גישה של חוסר אמון וחשדנות בסיסית כלפי המתיישבים, לעומת אמון מופרז בערבים ובפעילי השמאל המלווים אותם - יוצרת מצב קיצוני של אי-שוויון בפני החוק.

- **משה זר מעיד כי הגיש יותר מ-600 תלונות על גנבת זיתים מחלקות אדמה הרשומות על שמו. לדבריו, המשטרה מבצעת "חקירות מצחיקות: הערבי הגנב בא, וטוען שזו אדמה שלו, בלי להציג מסמכים, והמשטרה סוגרת את התיק."**
- **דליה הר סיני מעידה, שערבי הגיש נגדה תלונה במשטרה על שימוש שלא כדין בבור מים, ובלא כל בדיקה מוקדמת של אמיתות טענתו - היא זומנה לחקירה באזהרה. גם חוות דעת של מומחה לקרקעות לא הועילה לביטול התלונה, ורק לאחר שהתעקשה להביא לשטח את נציג המנהל האזרחי - הוסרה התלונה מסדר היום.**
- **איתי זר מחוות גלעד מעיד, שלאחר ארוע בו ערבים ידו עליו אבנים, קצין המשטרה גיל דשא אמר לו (בנוכחות אותם ערבים): "אני עצמי הייתי עושה לך אותו דבר."**

תחושות אלה של חוסר אמון של המשטרה כלפי המתיישבים מחד, וחוסר אמון של החקלאים ביכולתה וכוונתה של המשטרה לבצע חקירה ראויה

שתניב תוצאות מאידך - הביאו למצב בו חלק ניכר (כמחצית ויותר) מהאירועים אינו מדווח כלל למשטרה. חקלאים רבים העידו בפנינו כי כבר נואשו מהמשטרה ואינם מגישים עוד תלונות. לפיכך, רישומי המשטרה אינם מספקים תמונה מלאה של האירועים ושל תכיפותם והיקף הנזקים שהם גורמים.

נצי נקטרינות שנגדנו והושחנו - עפרה

6. שיתוף פעולה בין מערכתי

גורמי הבטחון והחוק השונים הפועלים ביהודה ושומרון מקיימים ביניהם שיתוף פעולה בין מערכתי בתחומים שונים, הן בנוגע למלחמה בטרור, הן בנוגע לאכיפת החוק על המתיישבים היהודים. שיתוף פעולה זה, שהינו פורה במיוחד, הופעל בשנים האחרונות גם לצורך הגנה על החקלאים הערבים ביהודה ושומרון (מוסקי הזיתים), אך טרם הופעל כהליך שבשגרה בנוגע למניעת ההתנכלויות לחקלאים היהודים. "צוות אכיפת החוק ביהודה ושומרון" בראשותו של המשנה לפרקליט המדינה עו"ד שי ניצן לא נדרש לסוגיה זו, ושאלות חוזרות ונשנות שהופנו ע"י ארגון זכויות האדם בי"ע לראש הצוות, במטרה לברר מדוע לא עוסק הצוות גם בהגנה על זכויות המתיישבים היהודיים או האם קיים צוות מקביל העוסק בסוגיות אלה - טרם נענו.

סיכום והמלצות

הממצאים העולים מהדו"ח מלמדים על תופעה של התנכלויות שיטתיות לחקלאים היהודיים ביהודה ושומרון, תופעה שמבחינת היקפה היא בבחינת "מכת מדינה", אך רשויות החוק של מדינת ישראל אינן עושות דבר על מנת להלחם בה. מנגד, בה בשעה, מושקעים משאבים עצומים בהגנה על החקלאים הערבים, לעתים אף תוך פגיעה חמורה בזכויות אזרח (כגון: בהוצאת צווי הגבלה) ובבטחון (כגון: באישור פעולות חקלאיות סמוך מאד לישובים היהודיים).

למעשה, אין כל צורך להמליץ על דרכי פעולה לשיפור האכיפה כנגד הפורעים והמשחיתים - די אם בפרקליטות המדינה, במשטרת ישראל, בשב"כ ובצה"ל יחליטו להנהיג מדיניות של אכיפה שוויונית, להשתמש בכל הכלים ולנקוט בכל הצעדים הננקטים היום כנגד מי שמנסים לחבל ולפגוע במוסקי הזיתים הערבים. [אם כי יתכן שחלק מצעדים אלה (כגון: הטלת צווי הגבלה והגליה) יראו לרשויות החוק פוגעניים מידי או בלתי מידתיים מכדי לנקוט בהם כלפי האוכלוסיה הערבית ביהודה ושומרון.]

מכל מקום, ברור שלא יתכן להשאיר על כנו את המצב הנוכחי, שכן הוא בלתי נסבל מבחינת הערך הבסיסי של השוויון בפני החוק - ומן הראוי לדרוש את סימו המידי, ולהעניק יחס הוגן ושוויוני והגנה ראויה גם לחקלאים היהודיים ביהודה ושומרון.

הגנת החקלאי ע"י גורמי אכיפת החוק

הגנה לחקלאי היהודי	הגנה לחקלאי הערבי	
<p>לא ננקטים צעדי מניעה כלשהם כלפי הפורעים הערבים הפוטנציאליים. במקרים מסויימים ננקטו צעדי הגבלה כלפי החקלאים היהודים על מנת למנוע חיכוך בינם ובין הערבים המתנכלים להם.</p>	<p>אלוף פיקוד המרכז מוציא צווי הגבלה והגליה לתושבים יהודיים החשודים כמי שמתכוונים לפגוע בחקלאות הערבית.</p>	<p>מניעה</p>
<p>אין אבטחה משטרתית או צבאית שמטרתה מניעתית. כשיש התנכלויות והמשטרה מוזעקת - היא מגיעה בדרך כלל באיחור ניכר, המסכל מראש סיכוי לביצוע מעצרים בשטח. הכוח המשטרתית בדרך כלל אינו כולל יס"מ, ניידות-מעצר, או צלמים.</p>	<p>המשטרה והצבא מגיעים לשטח יחד עם החקלאים, ויוצרים מעטפת הגנה סביבם. במקרה של התנכלות - מבצעים מייד מעצרים. הכוח המשטרתית כולל שוטרי יס"מ המיומנים לשימוש בכח, וכן צלמים המתעדים את הנוכחים, על מנת לזמנם לחקירה בהמשך.</p>	<p>טיפול בעת אירוע</p>
<p>המערך המודיעיני המשטרתית אינו עוסק בנושא. המשטרה אינה נעזרת במערך המודיעיני של השב"כ (מלבד במקרה אחד). לא מתבצע כל מאמץ לאיתור חשודים או עדים. פעולות חקירה נורמטיוויות שתכליתן עיבוי התשתית הראייתית, כגון: בדיקות מז"פ, טביעות אצבע, ומעקב של צוותי בילוש - אינם מתבצעות בדרך כלל.</p>	<p>הפעלת המערך המודיעיני של המשטרה, ושיתוף פעולה עם המערך המודיעיני של השב"כ מאפשרים איתור חשודים גם לאחר זמן. הפעלת צוותי בילוש בשגרה, וצוות חקירה מיוחד (צח"ם) במקרים מיוחדים. מאמץ חקירתי מושקע אפילו באיתור מתלוננים.</p>	<p>חקירה ואיתור חשודים</p>
<p>הפעילות המשטרתית נבלמת בשערי הכפרים הערביים. גם כאשר העקבות או המידע המודיעיני מצביעים על נוכחותם של העבריינים או של הרכוש הגנוב בתוך הכפרים - המשטרה כמעט שאינה נכנסת על מנת לאתרם.</p>	<p>המשטרה אינה נמנעת מביצוע מעצרים וחיפושים גם בתוך הישובים היהודיים.</p>	<p>פעילות משטרתית בתוך היישובים</p>
<p>רוב התיקים נסגרים בעילת "עברייני לא נודע". תיקים בהם נעצרו חשודים תוך כדי או בסמוך לארוע - נסגרים לעתים קרובות בעילת "מחסור בראיות מספיקות", בשל העדר פעולות חקירה שתכליתן עיבוי התשתית הראייתית כנגד החשוד. חלק מהתיקים נסגרו בעילה של "העדר עניין לציבור".</p>	<p>באם, למרות מאמצי החקירה, לא נוצרת תשתית ראייתית להגשת כתב אישום - נשקלת ואף מתבצעת לעתים נקיטת צעדים מינהליים כגון: צווי הגבלה או הגליה.</p>	<p>סגירת תיקים</p>
<p>התקיים במקרים בודדים בלבד, והביא לתוצאות ניכרות. לא מתבצע כנוהל שבשגרה.</p>	<p>קיים צוות לאכיפת החוק ביהודה ושומרון בראשות המשנה ליועץ המשפטי לממשלה שי ניצן.</p>	<p>שיתוף פעולה בין-מערכתי</p>

Center
Against
Antisemitism

יוצא לאור בסיוע
המרכז נגד אנטישמיות
נדרווגיה